

Kress proti Francii [velký senát] – č. 39594/98
Rozsudek ze dne 7. 6. 2001 [velký senát]

Článek 6

Správní řízení

Článek 6-1

Spravedlivé řízení

Neseznámení účastníků řízení s podáním vládního komisaře před projednáním ve Státní radě a nemožnost na ně reagovat: *porušení*

Přítomnost vládního komisaře bez hlasovacího práva na poradě Státní rady: *porušení*

Skutkový stav – Stěžovatelka při pobytu ve štrasburské nemocnici, kde podstoupila operaci v celkové narkóze, utrpěla cévní příhodu a oparila si rameno. Od té doby je z 90 % invalidní. Podala žalobu o náhradu škody ke Správnímu soudu ve Štrasburku. Správní soud si vyžádal posudek od znalecké komise a následně stěžovatelce přiznal náhradu škody za opažené rameno. Odvolací správní soud zamítl stěžovatelčino odvolání a ta poté podala dovolání ke Státní radě (*Conseil d'État*) a předložila veškeré procesní dokumenty. Zastupoval ji člen advokátní komory při Státní radě. Během veřejného jednání Státní rada vyslechla stanovisko soudce zpravodaje, právních zástupců obou stran a nakonec podání vládního komisaře. Nato odročila jednání za účelem vynesení rozsudku na pozdější dobu. Vládní komisař se zúčastnil porady, avšak bez hlasovacího práva. Právní zástupce stěžovatelky poté sepsal memorandum pro poradu Státní rady, v němž část podání vládního komisaře napadl. Státní rada následně odvolání zamítla.

Právní posouzení – článek 6 odst. 1: Správní soudy ve Francii se vyznačovaly řadou zvláštních rysů, přičemž vládní komisař neplnil úlohu státního zastupitelství, nýbrž byl institucí *sui generis* typickou pro systém řízení před francouzskými správními soudy. Fakt, že obojí existovalo již více jak sto let a doposud fungovalo k všeobecné spokojenosti, nemohl ospravedlnit neplnění požadavků současného evropského práva. Skutečnost, že vládní komisař byl nezávislý a nepodléhal žádnému nadřízenému orgánu, sama o sobě neospravedlňovala tvrzení, že neposkytnutí jeho podání oběma účastníkům řízení a nemožnost na toto podání reagovat nemohly mít za následek porušení zásady spravedlivého řízení. Podstatné byla v tomto ohledu skutečná role vládního komisaře v řízení a zejména obsah a účinky jeho podání.

a) *Neseznámení účastníků řízení s podáním vládního komisaře před jednáním a nemožnost na ně během jednání reagovat* – Vládní komisař své podání vždy činil nejprve ústně při veřejném jednání, kdy se s jeho obsahem seznámili účastníci řízení, soudci a veřejnost. Stěžovatelka nemohla z práva na rovnost zbraní zaručeného článkem 6 odst. 1 Úmluvy dovozovat právo na to, aby byla ještě před jednáním seznámena s podáním, které dosud neznal druhý účastník řízení, soudce zpravodaj, ani ostatní soudci. Právní zástupci mohli v řízení před Státní radou požádat vládního komisaře, aby před jednáním naznačil obecný obsah svého podání, a mohli na ně reagovat formou memoranda adresovaného poradě Státní rady. Tato praxe zajišťovala naplnění zásady kontradiktornosti. A konečně v případě, že by vládní komisař během jednání ústně vznesl argument, který účastníci řízení neuplatnili, předsedající soudce by věc odročil, aby jim umožnil se k němu vyjádřit. Soud byl tudíž toho

názoru, že řízení před Státní radou poskytovalo účastníkům řízení dostatek záruk a že z hlediska práva na spravedlivé řízení, konkrétně požadavku na kontradiktorní řízení, žádný problém nevystal.

Závěr: nedošlo k porušení (jednomyslně).

(b) *Přítomnost vládního komisaře na poradě Státní rady* – Argument vlády, že vládní komisař byl ve skutečnosti soudcem, významně zpochybňovala skutečnost, že neměl hlasovací právo; soudce se totiž nemohl zdržet hlasování, ledaže by odstoupil. Navíc bylo obtížné akceptovat myšlenku, že někteří soudci mohli svůj názor vyjadřovat veřejně, jak tomu bylo v případě vládního komisaře, zatímco ostatní tak směli činit pouze při neveřejné poradě. Relevantní byl taktéž předchozí závěr (viz bod (a)), že stěžovatel měl k dispozici dostatečné záruky pro vyvážení pravomoci vládního komisaře. V neposlední řadě bylo třeba vzít náležitý ohled na doktrínu dojmu: jelikož vládní komisař mohl veřejně vyjádřit svůj názor na odmítnutí nebo přijetí argumentů předložených některým z účastníků řízení, mohli tito účastníci mít dojem, že stojí na straně některého z nich. Neinformovaný účastník řízení v něm mohl spatřovat buď protivníka, nebo spojence – podle toho, zda navrhoval, aby jeho dovolání bylo zamítnuto, nebo mu bylo vyhověno. A konečně, některý z účastníků řízení mohl mít pocit nerovnosti, pokud slyšel, jak vládní komisař předkládá názor v jeho neprospěch, a následně ho viděl odcházet na poradu soudu. Je pravda, že vládní komisař jako poslední osoba, která viděla a studovala spis, by byl schopen při poradě zodpovědět soudcům případné dotazy. Nicméně význam této čistě odborné pomoci poskytované nalézacímu soudu bylo třeba poměřit oproti vyššímu zájmu účastníka řízení, jenž musí mít záruku, že vládní komisař nebude schopen svojí přítomností na poradě soudu ovlivnit její výsledek. Tuto záruku stávající francouzský systém nenabízel. Navíc generální advokát, jehož role u Soudního dvora Evropských společenství byla velmi podobná roli vládního komisaře, se porady soudu neúčastnil.

Závěr: porušení (deset hlasů proti sedmi).